

2381

**VĒSTURISKĀ
IZZIŅA**

LATVIJAS VALSTS ARHĪVS

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJA

KOKSNES ĶĪMIJAS INSTITŪTS

Vēsturiskā izziņa

Fonda Nr. 2381

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADEMIJA

KOKSNES ĶĪMIJAS INSTITŪTS

VĒSTURISKĀ IZZIŅA par 1946.-1993. gadiem

I

Latvijas Zinātņu akadēmijas Koksnes ķīmijas institūts (KĶI) izveidots 1963. gada jūnijā (LKP CK un LPSR Ministru Padomes 1963. g. 25. jūnija lēmums Nr. 384) un ir tiešs 1946. gada februārī nodibinātā (LPSR Tautas komisāru padomes 1946. g. 7. februāra lēmums Nr. 94) LPSR ZA Mežsaimniecības problēmu institūta (MPI), kurš no 1959. gada janvāra reorganizēts (ZA Prezidija 1958. g. 11. septembra sēdes lēmums Nr. 16/412-1) par ZA Mežsaimniecības problēmu un koksnes ķīmijas institūtu, darba turpinātājs.

KĶI darbojas saskaņā ar ZA apstiprinātiem Statūtiem kā juridiska persona.

1947. gadā MPI strādā 53 darbinieki, t.sk. 38 zinātniskie darbinieki, izveidoti: 5 sektori: - Meža bioloģijas un mežkopības, - Meža izstrādāšanas un mehāniskās koku tehnoloģijas, - Mežsaimniecības organizācijas un taksācijas, - Koksnes ķīmiskās tehnoloģijas, - Papīra un hidrolīzes rūpniecības; un 2 laboratorijas: - Meža ķīmiskās tehnoloģijas, - Koksnes mehāniskās tehnoloģijas. Institūtā pētīja: meža koku augšanas faktoru savstarpējās attiecības un to regulēšanas iespējas, nolūkā celt Latvijas mežu pieaugumu un uzlabot koksnes tehniskās īpašības; meža materiālu taupīšanas un racionālas izmantošanas iespējas; lignīna uzbūvi, tā nozīmi koksnē un koksnes ķīmiskajā rūpniecībā; racionālas mežsaimniecības organizācijas problēmas.

50. gadu beigās un 60. gados KĶI galvenais uzdevums – uz koksnes un tās galveno sastāvdaļu ķīmisko un fizikālo īpašību pētījumu pamata izstrādāt lietderīgākos paņēmienus koksnes ķīmijas izvērtēšanai, augstas kvalitātes celulozes un lignīna, kā arī plastificētas koksnes, plastmasu, visāda veida šķiedru u.c. produktu iegūšanai.

1964. g. janvārī ZA prezidijā apstiprināta KĶI struktūra: 10 laboratorijas: - koksnes plastifikācijas, - koksnes ķīmiskās modifikācijas, - polisaharīdu ķīmijas, - humificēto izejvielu ķīmijas, - celulozes, - lignīna ķīmijas, - polimēru, - fizikāli-ķīmisko un mikroanalītisko pētniecības metožu, - koksnes submikroskopiskās uzbūves, - dabisko sveķu ķīmijas; kā arī: galvenā inženiera dienests, speciālais konstruktoru birojs un darbnīca.

1968. g. uz KĶI Bolderājas eksperimentālās bāzes izveidots KĶI Eksperimentālais uzņēmums. Tā galvenais uzdevums – koksnes ķīmijas tehnoloģiju izstrāde un ražojumu eksperimentālo partiju izlaide, nestandarta iekārtu konstruēšana un izgatavošana pētniecības darbam koksnes ķīmijā.

Kopš 1966. gada līdz 1990. gadam KĶI bija vadošais institūts PSRS ZA zinātniskās problēmpadomes “Koksnes un tās galveno komponentu ķīmija” koordinēto problēmu risināšanā.

80. gados institūta struktūra pilnveidojusies: izveidotas 2 jaunas laboratorijas: Koksnes termolīzes un Celulozes atvasinājumu un tās analogu; Tehnoloģisko pētījumu daļa; Zinātnisko pētījumu automatizācijas daļa; Dabas polimēro kompozītu sektors un Zinātniski-tehniskās informācijas un patentēšanas daļa. 1984. gadā institūtā ir 393 strādājošie, t.sk. 82 zinātniskie darbinieki.

Galvenie KĶI zinātniskie virzieni 90. gadu sākumā:

- koksne, tās aizsardzība un modifikācija; - celulozes iegūšanas procesi, papīra ražošanas procesi un tā īpašības, celulozes un lignīna struktūra; - celulozes atvasinājumi, dabas polimēri ārstniecībā un veterinārijā; - polisaharīdu ķīmija un biotehnoloģija; - ekstravielu izmantošana augu aizsardzības līdzekļu un dezinfektantu iegūšanai; - polimēru ķīmija, siltumizolācijas materiāli.

KĶI aktīvi sadarbojies ar citu valstu zinātniskajām organizācijām. Institūts regulāri rīkoja vissavienības un starptautiskas zinātniskās konferences. Starptautiskus kontaktus sekmējusi arī zinātniskā žurnāla “Химия древесины” (“Koksnes ķīmija”) izdošana kopš 1968. g.

No 1953. līdz 1992. gadam institūtā darbojās Specializētā padome, kurā aizstāvētas vairāk kā 200 zinātņu kandidāta un kopš 1978. gada – vairāk kā 20 zinātņu doktora disertācijas.

90. gadu sākumā sakarā ar zinātnes finansējuma no valsts budžeta sašaurināšanu būtiski samazinās KĶI darbinieku skaits. 1993. g. beigās institūtā strādā vairs tikai 116 darbinieku, t.sk. 82 zinātniskie darbinieki.

1992. gada 15. decembra institūta zinātnieku kopsapulcē pieņemti “Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūta statūti”, bet 1993. gada 25. janvārī Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts kā valsts zinātniskā iestāde - valsts dibināta bezpeļņas organizācija, reģistrēts Latvijas republikas Uzņēmumu reģistrā.

Saskaņā ar LR Ministru Padomes 1993. g. 20. jūlija lēmumu Nr. 398 LZA pārziņā esošās zinātniskās iestādes, t.sk. Latvijas Valsts Koksnes ķīmijas institūts, ar 1994. g. 1. jūliju nodots Izglītības ministrijas pārziņā.

Institūta adrese: Dzērbenes ielā 27, Rīga LV-1006.

II

LZA Koksnes ķīmijas institūta un tā priekšteča Mežsaimniecības problēmu institūta **pastāvīgi un ilgtermiņa glabājamie (to skaitā personālsastāva) dokumenti par 1946.-1993. gadiem** nodoti ZA Centrālā arhīva glabāšanā 1952.-2001. gg. Dokumentu apraksti ZA arhīvā 1971. un 2003. gg. pārstrādāti. Dokumenti par 1946.-1993. gg. sistematizēti un aprakstīti sešos pastāvīgi glabājamo lietu aprakstos un divos personālsastāva lietu aprakstos.

Pastāvīgi glabājamo lietu apraksts Nr. 1. par 1946.-1993. gg. - lietas no Nr. 1. līdz Nr. 824.

Tajā iekļautās lietas sistematizētas sekojoši:

- Institūta statūti, to projekti - 1947., 1961., 1973., 1988., 1989. gg.
- Institūta struktūra, pase, struktūrvienību nolikumi - 1961., 1980.-1983., 1988. gg.
- Pavēles par institūta pamatdarbību - 1976.-1980., 1983.-1991. gg.
- Zinātniskās padomes un tās sekciju sēžu protokoli u.c. materiāli - 1946.-1993. gg.
- Specializētās padomes sēžu protokoli - 1972.-1974., 1977.-1992. gg.
- Darbinieku pilnsapulces, ražošanas sapulču un zinātniskā kolektīva kopsapulču protokoli - 1972., 1974.-1979., 1988., 1989., 1992., 1993. gg.
- Institūta organizēto konferenču un semināru materiāli - 1950.-1976., 1978.-1992. gg.
- Zinātniskās pētniecības darbu gadu plāni - 1946.-1976., 1988.-1990. gg.
- Zinātniskās pētniecības darbu koordinācijas un piecgažu plāni - 1951.-1990. gg.
- Institūta atskaites par zinātniskās pētniecības darbu - 1946.-1993. gg.
- Atskaites par pabeigtām zinātniskām tēmām - 1972., 1988.-1990. gg.
- Laboratoriju atskaites par zinātnisko darbu - 1966.-1971. gg.
- Atskaites par Specializētās padomes darbu - 1972.-1992. gg.
- Zinātnisko darbu reģistrācijas un informācijas kartes - 1970.-1982. gg.
- Materiāli par institūta līdzdalību Vissavienības, Republikāniskajās zinātniski-tehniskajās un Latvijas Republikas Valsts programmās - 1983.-1993. gg.
- Statistiskās atskaites un pārskati - 1971.-1988. gg.
- Materiāli par gāzģeneratoru laboratorijas un Kalsnavas meža pētīšanas stacijas organizēšanu un darbību - 1947., 1948., 1951.-1952., 1959. gg.
- Materiāli par zinātnes un ražošanas sadarbību - 1947.-1989. gg.
- Atsauksmes par institūta zinātniskajiem darbiem - 1950.-1970., 1977.-1989. gg.
- Līgumi par zinātniskās pētniecības darba veikšanu - 1972.-1974., 1976.-1988. gg.
- Institūta darbības pārbaužu materiāli - 1956., 1973., 1978., 1982., 1986., 1990. gg.
- Informācijas, izziņas un apskati par institūta vēsturi un darbību - 1947., 1968., 1973.-1979., 1982.-1985., 1989.-1993. gg.

- Institūta izstrādātās kandidāta minimuma eksāmenu programmas - 1953., 1959., 1965., 1966., 1970., 1972., 1974.-1977., 1979.-1982. gg.
- Ziņas par zinātnisko kadru sagatavošanu aspirantūrā, atskaites - 1972.-1982., 1988.-1992. gg.
- Materiāli par institūta piedalīšanos izstādēs - 1954., 1959.-1962., 1965.-1970. gg.
- Materiāli par institūta zinātnisko darbu izdošanu - 1957., 1958., 1965.-1969. gg.
- Žurnāla "Химия древесины" redaklējijas sēžu protokoli - 1974.-1981. gg.
- Materiāli (atskaites u.c.) par ārzemju zinātniskajiem komandējumiem - 1961.-1992. gg.
- Dokumenti par sadarbību ar ārzemju zinātniskajām iestādēm - 1964., 1969.-1977. gg.
- Dokumenti par ārzemju zinātnieku uzņemšanu institūtā - 1973.-1992. gg.
- Materiāli par institūta zinātnieku piedalīšanos zinātniskās konferencēs, simpozijos un semināros, un uz ārzemēm nosūtītie zinātniskie darbi - 1947., 1969., 1986.-1990. gg.
- Sarakste ar PSRS un LPSR zinātniskajām u.c. iestādēm par zinātniskā darba organizāciju un ar ārzemju zinātniekiem par zinātnisko sadarbību - 1946.-1993. gg.
- Pieņemšanas-nodošanas akti, mainoties institūta un SKTB direktoriem - 1976., 1977. gg.

1946.-1975., 1992. un 1993. gadu direktora pavēles par pamatdarbību iekļautas aprakstā Nr.3, jo tām ir kopēja numerācija ar pavēlēm par personālsastāvu, kāpēc veidotas kopējas lietas. Zinātniskās padomes sēžu protokoli par 1987. un 1988. gg. nav saglabāti.

Pastāvīgi glabājamo lietu apraksts Nr. 2. par 1946.-1993. gg. - lietas no Nr.1. līdz Nr. 145. Tajā iekļautās grāmatvedības lietas sistematizētas sekojoši:

- Institūta tāmes - 1946.-1991. gg.
- Grāmatvedības gada atskaites, vēlāk - bilances - 1948.-1991. gg.
- Štatu saraksti un izmaiņas tajos - 1946.-1993. gg.
- Celtniecības objektu un kapitālā remonta tāmes - 1961.-1963. gg.
- Gada statistiskās atskaites - 1966.-1993. gg.
- Atskaites un izziņas par plānotiem un faktiskiem izdevumiem par zinātniskās pētniecības darbiem - 1980.-1990. gg.
- Pamatlīdzekļu un mazvērtīgā inventāra inventarizācijas saraksti - 1990.-1993. gg.
- Galvenā grāmata - 1990.-1992. gg.

Personālsastāva lietu apraksts Nr. 3. par 1946.-1993. gg. - lietas no Nr. 1. līdz Nr. 1523. Tajā iekļautās personālsastāva lietas sistematizētas sekojoši:

- Direktora pavēles - 1946.-1993. gg.
- Darbinieku personas kontu (algas) kartītes - 1946.-1993. gg.
- Darba algu izmaksas saraksti - 1963.-1969. gg.
- Atbrīvoto darbinieku personas lietas - 1947.-1949., 1961.-1993. gg.
- Institūta darbinieku saraksti, raksturojumi - 1948., 1959.-1963., 1966., 1969. gg.
- Materiāli par zinātņu kandidāta grāda piešķiršanu - 1952.-1958., 1964.-1968. gg.
- Aspirantu lietas - 1954., 1959., 1961.-1966. gg.
- Materiāli par darbinieku prēmēšanu - 1962., 1966. gg.
- Konkursa komisijas vakanto amatu ieņemšanai ... sēžu protokoli u.c. - 1965.-1981. gg.
- Finanšu pārskati par sociālā nodokļa pieskaitījumiem, maksājumiem ... - 1991.-1993. gg.

Atbrīvoto darbinieku personas lietas par 1950.-1960. gg. atrodas LZA fonda 15.aprakstā, jo līdz 1960. gadam ZA institūtu darbiniekus pieņēma un atbrīvoja no darba ar ZA prezidenta pavēlēm, un personas lietu dokumentus centralizēti veidoja un glabāja ZA kadru daļā.

Pastāvīgi glabājamo lietu apraksts Nr. 4. par 1959.-1993. gg. - lietas no Nr.1. līdz Nr. 91. Tajā iekļautās lietas sistematizētas sekojoši:

- arodbiedrības biedru pilnsapulču, kopsapulču protokoli - 1959.-1960. gg.

- arodkomitejas atskaites un pārvēlēšanu konferenču dokumenti - 1972.-1989. g.
- arodbiedrības VK sēžu protokoli - 1961.-1993. gg.
- darbinieku, kuri strādā veselībai kaitīgos darba apstākļos, saraksti - 1959.-1978. gg.
- kolektīvie līgumi, vēlāk - koplīgumi - 1973.-1992. gg.
- materiāli par sociālistisko sacensību - 1972.-1975. gg.
- materiāli par Tautas kontroles grupas darbu - 1974.-1981. gg.

Pārējo gadu arodbiedrības VK dokumenti arhīvā nav nodoti, jo nav saglabāti.

Pastāvīgi glabājamo lietu apraksts Nr. 5. par 1967.-1990. gg. - lietas no Nr.1. līdz Nr. 139. Tajā iekļautās Zinātniskās problēmpadomes "Koksnes un tās galveno komponentu ķīmija" lietas sistematizētas sekojoši:

- Problēmpadomes (sākumā - komisijas) un tās biroja sēžu protokoli - 1967.-1987. gg.
- Problēmpadomes organizēto vissavienības zinātnisko konferenču, semināru un apspriežu materiāli - 1969.-1988. gg.
- Problēmas "Koksnes un tās galveno komponentu ķīmija", vēlāk - "Koksnes pārstrādes un izmantošanas zinātniskie pamati" zinātniskā darba koordinācijas plāni - 1967.-1990. gg.
- Zinātnisko iestāžu pētniecības darba plāni par problēmu "Koksnes un tās galveno komponentu ķīmija" - 1966.-1970. gg.
- Apkopotās atskaites par problēmas "Koksnes un tās galveno komponentu ķīmija" zinātniskā darba koordinācijas plāna izpildi - 1967.-1974. gg.
- Zinātnisko iestāžu atskaites par koordinācijas plānu izpildi - 1968.-1990. gg.
- Problēmpadomes darba plāni un atskaites par to izpildi - 1970.-1988. gg.
- Problēmpadomes sarakste par zinātnes organizācijas jautājumiem - 1971.-1989. gg.

Personālsastāva lietu apraksts Nr. 6. par 1957.-1991. gg. - lietas no Nr.1. līdz Nr. 89. Tajā iekļautas institūta aspirantūtas aspirantu lietas.

Daļa aspirantu lietu par 1954.-1966. gadiem iekļautas aprakstā Nr.3.

Pastāvīgi glabājamo lietu apraksts Nr. 7. par 1959.-1992. gg. - lietas no Nr.1. līdz Nr. 158. Tajā iekļautas institūta specializētajā padomē aizstāvējušos disertantu lietas.

Daļa disertantu lietu par 1952.-1968. gadiem iekļautas aprakstā Nr.3.

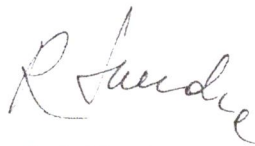
Pastāvīgi glabājamo lietu apraksts Nr. 7/1. par 1965.-1990. gg. - lietas no Nr.1. līdz Nr. 22. Tajā iekļauti institūtā saņemtie patenti, ārzemēs patentēto izgudrojumu dokumentācija un autorapliecības par izgudrojumiem.

Lietas visos aprakstos sistematizētas pēc dokumentu veidiem hronoloģiskā secībā.

Pieņemot 1952.-1987. gados arhīva glabāšanā dokumentus par 1946.-1982. gg., nav rakstīta vēsturiskā izziņa, kā arī nav fiksēts ar aktu, kāpēc atsevišķos gados iztrūkst daži dokumentu veidi, tāpēc pašreiz to noskaidrot vairs nav iespējams.

Arhīva glabāšanā pieņemto dokumentu stāvoklis labs.

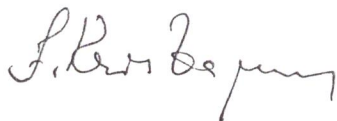
Vēsturisko izziņu sastādīja LZA arhīva vadītāja

R.Skudra

Akceptēta LZA DEK 2004.g. 27.janvāra sēdē protokols Nr. 1.

DEK priekšsēdētājs

J.Kristapsons

Šinī lietā 2 (divas)

_____ numurētas lapas

2004. g. «21.» jūnijā.

LVA arhivists Jrbulle